

БЮЛЕТЕНЬ

УПРАВЛІ ТОВАРИСТВА ВОЯКІВ АРМІЇ У. Н. Р.

Ч. 6.

1927.

УКРАЇНЬСЬКА СТАНИЦЯ
М. КАЛІШ.

БЮЛЕТЕНЬ

УПРАВИ ТОВАРИСТВА ВОЯКІВ АРМІЇ У. Н. Р.

Ч. 6.

Березень 1927 р.

Рік II.

УКРАЇНСЬКА СТАНИЦЯ ПРИ М. КАЛІШІ.

НЕ ЗАБУВАЙМО 10-ої РІЧНИЦІ.

В день 22 січня 1918 року народ український словами 4-го універсалу означив свою непохитну волю до окремого існування. На цьому перегорнулася сторінка поневоленого життя України і розпочалася нова ера.

В цей момент існували вже зародки — ті кадри молоді армії, яка мусила взяти на себе обов'язок виконати волю народу, проголошену 4-м універсалом. В літі цього року має бути десятиріччя існування цієї армії—Армії Української Народньої Республіки.

Почавши своє формування літом 1917 р. подвійним шляхом *), армія при кінці року боронить вже молоду Республіку від большевицької навали.

Гетьманатом у літі 1918 р. намічається формування армії на нормальну шкалю, але ж засновані кадри 8-и корпусних округ розпоршуються під час повстання листопаду 1918 року.

Директорії У.Н.Р., по упадку Гетьманату, приходиться наново переорганізувати армію в надзвичайно тяжких обставинах війни на два фронти, відсутности союзників і спокою в державі. Але ж труднощі були подолані і 1-го вересня переорганізована армія У.Н.Р. разом з 3-ма галицькими корпусами здобуває Київ.

*) На терені України формувалися окремі полки та загони (Полуботківці, Наливайківці, Гайдамаки, Сагайдачківці, Богданівці, Дорошенківці, Республіканці і Кармелюки) з тих вояків, що були евакуовані з фронту, а разом з тим по всьому фронті провадилося „українізовання“ частин в складі Російської армії.

Примушена після цього до боротьби з новим ворогом—Денкіним, що підтримувався Антантою,—не маючи жадного припасу і ліків, під дощулом непогоди і головного ворога—плямистого тифу, армія зазнає нарешті внутрішнього удару—перехід на бік Денкіна галицьких частин. В цій тяжкій, здавалося б, безвихідній ситуації вона все ж таки не перериває боротьби, а ще раз переорганізовується *) і вирушає 6 грудня з району Н. Миропіль—Любар у Зімовий похід на тили ворогів. Рівно через 5 місяців (6 травня 1920 р.) армія вертає з цього походу, з'єднується з частинами, що у лютому почали формування у Могилеві, Берестю та Кам'янці Под. і разом зі спільною нам польською армією розпочинає кампанію 1920 р.

В цій кампанії, після відвороту від Київā, вона 6-ою днів. в центрі, а рештою війська—на правому крилі спільного фронту, здержує протягом 2-х місяців ворожий натиск, затримуючи рух його на Львів і Варшаву, і визначається лицарською боротьбою під Замостям і по лініях річок Стрипи та Дністра в ті часи, як вирішувалася доля Варшави і Львова. Розпочавши потім енергійний наступ на лінію середнього Вуга, вона протягом місяця здобуває район від Дністра до р. Мурафи, де наступ її був затриманий спільним завішенням зброї.

В останній операції 1920 р. — листопадівському відвороті вона протягом 12 днів б'ється, залишившись насамоті, проти переважних сил ворога і переходить за Збруч лише після того, як ворог обійшов її ліве крило, користуючися розеймовою смугою.

Рівно через рік ще раз частина армії бере участь в поході на Київ і могила „359“ в м. Базарі є пам'ятником цього останнього збройного виступу армії.

Вихована в умовах рухливої війни, армія У.Н.Р. визначається від перших часів свого життя гармонійним з'єднанням рухливості разом з максимумом впертості, що завжди підносило її невелику, порівнюючи, чисельність. Ці прикмети її мають походження в факторах моральних — незламній вірі у правдивість своєї справи та горячій жазі до здобуття незалежності. В цих факторах завжди черпає вона сили для виконання обов'язку свого перед Батьківщиною і завдяки цьому дає вона у р. 1920-му змогу своєму Урядові дотримати чесно союзні зобов'язання.

*) Дивізії зводяться у полки, а корпуси — в дивізії.

Маючи походження з бурхливих обставин пробудження нації від довгого сна до незалежного існування, армія бореться до останньої можливості і, тільки залишившись на самоті, без дальших ресурсів до провадження війни, вона лише перериває боротьбу, але ж не закінчує її. Армія вірить, що чася інтернування є тільки перервою бойових подій, і віра ця завжди тримає її по суті нероздільною, хоч би фізично поодинокі члени її і мусили розпорозитися по білому світові.

В організаціях Товариств вояків цієї армії заховуються найліпші, здобуті нею, традиції, щоби у відповідний момент перенести їх на рідну землю і влити дух армії, разом з жагою впертої боротьби до остаточного визволення, в тисячки нових борців.

Ім мають вони передати свій дух, виплеканий у горнилі тяжкої боротьби, той дух, що є вислідом непохитної волі народа вибороти собі незалежність. І отже, нагадуючи борцям за волю про сторінки їх минулого, мають Товариства вояків заздалегідь підготувитися до відповідного святкування 10-ої річниці народин Армії Української Народньої Республіки.

4-ті загальні збори Товариства.

Збори відкриває о 15 год. 26 вересня в помешканні станичного театру Голова Управи Г.-Х. Куц, після чого обрано президію зборів у складі: Голова — Г.-Х. Шандрук, заступник Голови — Г.-Х. Шепель і Полк. Савченко і секретарі: Підполк. Серєда і Сотник Балицький. Порядок денний, якого оголошено в Бюлетені ч. 5 (стор. 18), затверджується. Слово забирає Голова Управи Г.-Х. Куц:

Шановні збори!

Починаючи третій рік існування, мусимо, панове вояцтво, окинути оком минуле, бо огляд минулого поєкшує правдиве накреслення шляху на майбутне.

Пригадаємо, панове, літо 24 року, коли швидким рухом переведилося г. з. „розінтернування“. Десятки і сотки вояків викидалися за межі обозу; решта чекала... „на дванадцятую годину“ свого існування. В цих жахливих умовах Президія ініціативної групи Т-ва вдалося здобути першу субсидію 1000 злот., яка дала змогу утвореному Товари-

кровю нашого Вождя і Почесного Голови Товариства. Маємо ж це твердо пам'ятати і, шануючи пам'ять його, зміцнювати питому вагу Т-ва всіма засобами, які мають ся в нашому розпорядженню. Будемо цінити те, що маємо на вигнання такий осередок, де можемо почувати себе не бущими людьми, а дійсними членами одної родини, що міцно злитована єдністю високої ідеї і почуттям братерства по зброї та пролитій крові.

Секретарь Управи Г.-Х. Шандрук зачитує відчит Управи за уплинувший рік.

Після дебатів, головне над вирівнюванням боргів і об'єднанням станичних крамниць, відчит приймається і висловлюється подяка Управі.

По внеску заступника Голови Управи Г.-Х. Шепеля вшановується почесним членом Товариства Голова Управи Г.-Х. Куц, а по внеску Гол. Управи Г.-Х. Куца вшановується почесним членом Ген.-Полк. Юнаків. Далі збори переходять до арт. 3 порядку денного — обрання керуючих органів Товариства, але ж за пізнім часом збори відсрочуються, після ухвали тексту привітання П. Головному Отаманові.

24 жовтня збори продовжуються від 16 год. в помешканні буфету Товариства. Присутних 84 члени. За неприбуттям Голови президії зборів Г.-Х. Шандрука і заступника Г.-Х. Шепеля, добирається склад Президії. На голову зборів обрано Г.-Х. Куца, на заступника—Г.-Х. Базильського.

Зчитується відповідь П. Головного Отамана на надіслане 26 вересня привітання і збори переходять до невичерпаних арт. арт. 3 і 4 порядку денного.

Управа Товариства обирається в складі: Голова—Г.-Х. Куц, Заступник—Г.-Х. Козьма, Секретарь—Г.-Х. Шандрук, дійсні члени—Підполк. Петлюра і Підполк. Шкарупа і запасові члени—Полк. Чабанівський і Підполк. Середа.

В склад Ревізійної Комісії Товариства обрано: Головою—Г.-Х. Білевича, дійсними членами—Полковника Савченка і Пор. Скрипченка і запасовим членом—урядовця Драбину.

Гоноровий Суд Товариства обирається в складі дійсних членів: Ген.-Пор. Дядюша, Г.-Х. Білевич, Г.-Х. Козьма, Полк. Ардашів і Підполк. Поготовко і запасових членів: Г.-Х. Шандрука і Полк. Єфремова.

По арт. 4 повістки денної Головуючий Зборами інформує Збори про мету заснування Товариства ім. С. Петлюри, відділ якого засновано в Станиці і просить присутних на зборах прийти новому Товариству на допомогу і вступати в його ряди в ім'я Незабутнього Почесного Голови Товариства воляків.

Після висловлення зборами подяки Президії зборів Головуючий Г.-Х. Куц зачинає збори о 22 год. 30 хв., висловлюючи побажання, щоби присутні розходилися з певним почуттям братерства і задоволення виконанням свого обов'язку.

Реконструкція Управи.

В новообраній Управі поділ функцій поміж членами її переведено в наступний спосіб:

а) Обов'язки Секретаря Управи, з огляду на прохання Г.-Х. Шандрука про часову відпустку з-за переобтяження його працею в гімназії і на шоферських курсах, часово покласти на запасового члена Управи Підполк. Середу;

б) обов'язки скарбника і галузь культурно-освітню покласти на члена Управи Підполк. Петлюру;

в) догляд за буфетом Товариства доручити членові Управи Підп. Шкарулі.

Культурно-освітня праця.

† 22 листопаду в день 5-ї річниці трагічної смерті в м. Базарі 359 борців за волю і незалежність Батьківщини було відправлено об 11 год. в станичній церкві панахиду, як рівно ж і по всіх борцях, що загинули в боротьбі, а передо всім за Св. Пам'яті Головного Отамана С. Петлюру.

О 19 год. в помешканні буфету Товариства Ген. Штабу Полк. Савченко виклав реферат, присвячений останньому збройному виступові частини армії У. Н. Р. в листопаді 1921 року.

Перед початком реферату Голова Управи Г.-Х. Куц у вступному слові прохав присутніх вшанувати пам'ять полеглих вставанням і хвилиною тиші.

Реферат зібрав численну аудиторію. Шановний лектор доклав багацько праці, збираючи матеріали для реферату серед перебуваючих в Станиці учасників походу і дав яскравий малюнок понесених вояцтвом жертв в імя здійснення заповіту „Борітеся — поборете“.

30 листопаду в Станичній церкві відправлено вдячний молебінь за здоровля П. Гсловного Отамана А. Лівицького і разом з тим надіслано було поздоровлення в імені Генеральної Ради Товариства.

6 грудня в Станичній церкві був відправлений урочистий молебінь в день 7-ої річниці вируху армії в Зімовий похід.

9 грудня в помешканні буфету Товариства Ген.-Х. Шандрук виголосив реферат на тему „Паника на війні“. Численна аудиторія з повною увагою вислухала реферат на остільки цікаву для воцтва тему і винагородила шановного референта гучними оплесками.

18 січня в помешканні буфету Товариства Поручн. Дубравський виголосив реферат на тему „Електричні проміння смерті. Походження їх та застосування в майбутній війні“, який зібрав досить численну аудиторію.

22 січня члени Товариства взяли чинну участь у влаштованому Станицею Святі Державности.

При буфеті Товариства, якого заново відремонтовано, маються різні часописи. Незабаром сюди ж має бути перенесена і бібліотека.

Помешкання читальні прикрашено портретами національних лицарів, між якими головне місце займає мистецьки виконаний портрет С. В. Петлюри.

В цій же кімнаті що-вечера збираються члени Товариства і розважаються грою в шахи, а також у карти—вінт або преферанс. В помешканні буфету часами провадиться гра в лото.

Організаційна робота.

Згідно з бажанням членів Товариства, що замешкують у самому місті Каліші, 13 січня 1927 р. затверджена Управою Калішська філія Товариства всяків на чолі з уповноваженим на нь Сотником Крушинським. Філією вже розпочато заходи по відкриттю в Каліші Українського клубу і з метою здобуття засобів на влаштування клубу 26 лютого влаштовується в місті баль-концерт.

Переводиться праця по організуванню філій Товариства в Лодзі, Люблині, Ковелю та Поріччю, але ж ще досі в кожному з цих осередків нема вистачаючої для закладення філії кількості членів.

За допомогою Підполковника Філоновича, б. нашого воєнного агента, навязаний зв'язок з Українським Гуртком ім. М. Драгоманова в Болгарії *). Управою Товариства надіслана до гуртка де-яка література, а також порушено клопотання перед Українським Центральним Комітетом про поміч бажаним членам цього гуртка переїхати на роботи до Франції.

Управа Товариства, користуючися кожним випадком для поширення відомостей про Товариство, розсилає воєнно-науковий журнал „Табор“ і бюлетені визначним діячам, як своїм так і чужим. Таким чином у грудні місяці журнал і бюлетені були надіслані даньському приятелю України Пасторові Карлу Рей у Копенгазі.

Заснування Товариства воєнків армії У.Н.Р. на Чехах.

Ще від перших часів утворення Товариства Управа намагалася поширити ідею Товариства по різних країнах. Вона закликала гуртки нашого воєцтва у Франції, Чехах, Румунії (де перебувають найбільші угруповання нашого воєцтва) і других країнах до заснування або філій Товариства, або окремих Товариств. Різні несприятливі обставини перебування по чужих країнах досі перешкоджували цьому. Але ж найбільшому осередкові нашого воєцтва, що студіює вищу науку на Чехах, пощастило перебороти різні труднощі і закласти Товариство воєнків армії У. Н. Р. в Ч. — С. Р. 20 вересня м. р. відбулося в Подебрадах засідання ініціативної групи, а 10 жовтня був ухвалений організаційними зборами Статут Товариства за згодою на нього відповідних чинників. 10 ж жовтня обрано Управу Товариства в складі: Голови — Підп. Кмети і членів: Пор. Скубія, Сотн. Шевченка, Сотн. Івасишина і Сотн. Глєвінського, і Ревіз. Комісію в складі: Полк. Алмазів, Сотн. Туник і Сотн. Іванів.

Управою Товариства видано заклик наступного змісту:

„З волі Української Нації сучасні її покоління вписали своїми чинами багато сторінок великої слави до вікової книги Української Історії,

*) Адреса—с. Кочериново (Дупишки) ф. Балабанова. Голова гуртка п. Овсіяко.

книги, повної прикладів героїчних зусиль Нації в боротьбі за свою цілковиту незалежність.

Тільки в цю добу активної збройної боротьби Українському Народові пощастило відновити тяглість своєї вікової державної традиції й закріпити її актами своєї державної суверенної волі в формі У. Н. Р., вести за неї тільки своїми власними силами вперту, довгу й тяжку боротьбу з ворожими сусідами й байдужістю цілого світу і, знесидавшись, зрештою довелося опинитися знову в неволі, ограбованому зі всього, але з однією мрією—, в своїй хаті, своя правда і сила і воля”.

На шляху до цього ідеалу лягли нещаслими мільони Українського Народу. На цім шляху зросла ціла його історія. На ній зродилися великі його мужі, що своїми прикладами офірності справі визволення Нації світили її прийдешнім поколінням у віках темряви й знесладдя, й тим світлом поривали їх до змагань за свій ранок, за свій соняшний день.

Але, не дивлячись на все, теперішня Українська дійсність неприємна, чорна і сумна. Її облягла навколо безпроглядна темрява.

Здобутий народний ідеал — його державність — силою віднято у нього. Її форма — У.Н.Р. — видалена, на вигнанні. Армія розпо-рошена, а в обличчю емігрантської неволі все більш і більш недочу-ваються підбадьоруючі, еднаючі поклики її бойових прапорів. Втрача-ється, навіть, віра в їх національну чистоту й всеобіймаючість. Єдиний шлях оборонців Волі Української розбігається на мавівці і збочення.

А світ лишається таким же байдужим до українських терпінь, як і раніш. Він готується спокійно вислухати всі наклепи й ошельмовання на наші найшляхетніші поривання до Волі.

Разом з цим міцнішають та бруталінішають чужинські утиски й сваволя над безсилим Народом Українським на його рідних теренах. Ворог відважується на наругу над його найбільшими сьвятощами й, підбадьорений безкарністю, цинічно вищить все, що тільки нагадує Великому Паралітикові про його цілючі ідеали.

Підступством віднято життя тому, хто в найчорнішу добу знеси-лення й неволі лишався в свідомості Українських народніх мас єдиним символом їхньої незалежності, єдиною надією на їх порятунок і визво-нення.

Убито С. В. Петлюру, на поклик і за чином якого без вагань пішло по першій весні всеародніх поривань молоде українське поко-ління, глибоко й без застережень проняте вірою в здійснення під його проводом вікових сподівань народніх.

Його забито, як Єдиного Великого Вартового за цілу долю Укра-їнську тоді, як ми всі беззбройні не могли оружно разом з ним на її захист стати.

І, не дивлячись на нашу осиротілість в цей найтяжчий час Укра-їнського буття, всі, хто з вірою й повним добрим серцем вирушили за Ним з перших днів, мусимо всі тягати, які Він без скарги ніс Один на Своїх плечах, тепер взяти на себе і, гуртуючись знову навколо збереженого Ним неслишеного ідеалу народнього й навколо його спад-ковиця з Волі Нації—Уряду У.Н.Р., донести цей ідеал ненадщербленим Своєму Народові на наші рідні, звільнені від ворогів, землі.

Тому Т-во воєнків Армії У.Н.Р. з вірою, що ця його форма даль-

шого національно-громадського співжиття на чужині буде найбільш улегчучою дальші спільні змагання за ідеали Української Незалежності і найбільш наближаючою здобуття Волі Українському Народові, звертається до найсрокровенніших глибин українського національного сумління й громадської мужності всіх тих, хто був під прапорами У.Н.Р. або надалі збирається стати під них і кличе їх до об'єднання в подібних же Т-вах і иншого роду згромадженнях, щоби своєю організованою потівілею сприяти найскоршому досягненню остаточної й найвищої мети Нації та заповідів Небіжчика під проводом Уряду У.Н.Р.

Т-во вояків армії У.Н.Р.*

В дальнішому Управа нового Товариства розпочала широку роботу по об'єднанню в один Союз всіх організацій, що повстали серед вояків б. армії У. Н. Р. і стоять на ґрунті У. Н. Р. По-перше прагне вона об'єднати всі організації вояцтва, що перебувають на терені Ч. — С.Р. Отже, нове Товариство і енергійні провідники його одразу визначилися певним маштабом праці і заслуговують найщирішого побажання їм успіху в роботі.

Згідно останнього повідомлення, до Союзу Товариства вояків армії у. н. р. в Ч. — С. Р. приступили: 1) Т-во вояків армії у. н. р. в Подебрадзах, 2) Громада старшин 6-ої Стр. див., 3) Т-во вояків армії у. н. р. в Празі, 4) Військове Т-во ім. Гетьмана Пилипа Орлика, 5) Гурток імені М. Драгоманова в Болгарії і 6) Гурток ім. М. Драгоманова у Франції. На Голову Союзу обрано Полк. Кмету; Членами Управи Союзу — Підп. Білодуба, Підп. Филиповича, Сотн. Зваричука, Сотн. Ковалевського і адм. стар. Паламарчука, а до складу Ревіз. Комісії — Сотн. Чернявського, Сотн. Пекарчука, Сотн. Стороженка і Хор. Пихтіна.

Більшість членів Т-ва, що перебувають у Станиці, увійшли в склад Т-ва імені С. Петлюри, відділ якого засновано в Станиці 4 вересня м. р. (бюлетень ч. 5, ст. 14). Перебуваючи в складі Т-ва ім. С. Петлюри, вони вкладають свою лепту на загальне діло особисто. Зі свого боку Управа Товариства вояків визначає певний % з прибутків буфету на провадження процесу, а крім того в буфеті провадиться регулярно збірка грошей в карнавку відділу Т-ва ім. С. Петлюри.

7-8 лютого відбувся в Станиці 3-й випуск шоферських

курсів при Т-ві вояків. До іспиту стало 10 вояків, які всі і набули право на керування самоходами. Отже, за 3 випуски курсів набули це право 50 вояків, з яких де-кільки вже стали на роботу по новому фаху. За незголошенням до курсів нових учнів функціонування їх часово припинено.

Управа Товариства вважає своїм обов'язком засвідчити ту жертвену працю керовника курсів Г.-Х. Шандрука, завдяки якій бажаючі вояки мали змогу набутти собі певний фах для життя на еміграції.

Матеріальні засоби Товариства.

Матеріальний стан Товариства досі не покращав, але ж є певні можливості що до поліпшення його. В зв'язку з цим Управою намічено прискорення, в залежності від часу здобуття засобів, справу організування філій і культурно-просвітних осередків при них.

Не дивлячися на велику обмеженість засобів, все ж Управа має змогу допомагати своїм членам невеликими квотами в крайніх випадках, а також ухвалила призначити невеличку стипендію для найбільшого учня гімназії.

О Г О Л О Ш Е Н Н Я

Управа Товариства звертається до всіх організацій, що повстали серед вояцтва армії У. Н. Р., як рівно ж і до одиноких вояків з проханням надіслати до неї в найблизшому часі міркування свої що до програму святкування дня 10-ї річниці повстання з небуття армії У. Н. Р.

По відомостях, що має Управа, цими днями буде видано відповідне розпорядження відносно дня, який має вважатися за день народин армії Української Народньої Республіки.

Разом з тим прохається воякіа, що вступили на службу в час організування перших частин армії У. Н. Р. у літі 1917 р. надіслати до управи короткі відомости про час утворення цих частин, перших їх командірів та початковий склад частин і участь їх у перших боях по адресі: Kallsz, skr. poczt. № 61, w. KUSZCZ.

Редакція військово-наукового журналу „ТАБОР“ почала складання чергового числа журналу, яке має бути присвячене світлій пам'яті Першого Вояка Армії У.Н.Р.—Головного Отамана Симона Васильевича Петлюри.

Осіб, які побажали б допомогти своїм трудом загальному ділу, просить надсилати свої твори (спогади, замітки, пам'ятки, не зупиняючися перед їх розміром та зовнішньою формою), а також накази, часописи, фотографічні знімки та інші матеріали, що є дотичними до наміченого труда до секретаря Редакції Генер.-Хорунж. Шандрука по адресі: Kalisz, skrz. pocztowa № 61, P. SZANDRUK.

По тій же адресі можна надсилати передплату на це число (3) журналу.

З'окрема нагадується всім воякам, що вшанування пам'яті Покійного Вождя є нашим святим обов'язком, тому кожний вояк мусить прислужитися загальному ділу й дати хоч маленьку замітку, як пам'ятку з персональних спостережень про особу Покійного Головного Отамана. Об'єднані в одно ціле такі замітки дадуть в своєму підсумкові найліпший пам'ятник, бо будівлі фізичні нищать від часу, а твори духа є вічними.

Редакція.

27.III.1927 р. Укр. Станиця.

ПРОДАЄТЬСЯ

військово-науковий журнал

„ТАБОР“ ч. 2.

254 стор. з таблицями в тексті, Іл 8, 4 схемі.

Ціна 6 зл.

Адреса Редакції: Polska, Kalisz, pocz. skrz. № 61. P. SZANDRUK.

В цьому році минає 10-та річниця з того часу, як, у виконання волі свого народу до незалежного державного життя, почала творитися армія Української Народньої Республіки.

9/22-е травня 1917 року Св. Памяти покійним Головним Отаманом встановлено як перший день служби в армії У.Н.Р.: (Наказ Головної Команди В.йськ У.Н.Р. ч. 082 од 16/Х.1920.) тому, що в цей день у Києві на 1-му Військовому Зізді було обрано Український Військовий Генеральний Комітет, що розпочав формування озброєної сили молоді Республіки.

Стже, День 9/22 травня єсть днем р.чного Свята армії У.Н.Р., який вояцтво її, де б і в якій кількості не було, святкуватиме зі всією, цьому дню належною, урочистостю.

